

ІСТОРИЯ СВІТОВОЇ МУЗИКИ

SYLLABUS

II курс, II семестр

Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-кваліфікаційний рівень «БАКАЛАВР»
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Інформація про викладача:

НАУМОВА ОЛЕНА АНАТОЛІЇВНА,
кандидат мистецтвознавства, доцент

Профіль викладача:

<https://scholar.google.com/citations?pli=1&authuser=1&user=CfMQFsgAAAAJ>

Контактна інформація: elnaumova@ukr.net
+3805014414349 (Viber, Telegram)

Анотація навчальної дисципліни:

Історичний період, що охоплюється в курсі «Історії світової музики: від романтизму до сучасності», визначається своєю складністю та багатоаспектністю вивчення. У фокусі уваги – динамічні зміни, що відбувалися в системі засобів європейської музики XIX–XX століть. Кожен зі стилевих напрямів розглядається як такий, що на основі власних естетичних еталонів та теоретичних норм породжує низку музичних творів, які зберігають самостійну цінність у сучасних умовах. Методологічною основою курсу є інтегральний підхід до історичного осмислення художньо-стилістичних явищ європейської музичної культури XIX–XXI століть.

Мета курсу: формування уявлень про сутність та форми музично-історичного процесу кінця XIX–першої третини XX століття, а також розвиток аналітичного і художнього мислення студентів.

Завдання курсу: дослідити творчі здобутки та новації композиторів XIX–XX століть; ознайомитися з типологічними ознаками фундаментальних художніх стилів та їх національними різновидами; осмислити еволюцію та вершинні досягнення світового музичного мистецтва вказаного періоду.

В ході вивчення курсу з історії музики студенти повинні **знати:**

- періодизацію історії музичного мистецтва, етапи його розвитку;
- соціально-історичний та культурний контекст музичного явища, яке вивчається;
- головні музичні стилі як окремих епох, так й творчих індивідуальностей;
- життєвий та творчий шлях знакових композиторів, їхні твори та те місце яке вони займають в історії музичного мистецтва.

Студенти повинні *вміти*:

- характеризувати головні тенденції розвитку музичного мистецтва у соціально-історичному та культурному контекстах;
- розкрити зміст змін, які відбувалися з музичним мистецтвом на різних етапах його розвитку;
- слухати музику, образно висловлюватись щодо характеру, ідейного значення музичних творів, їхньої цінності;
- робити аналіз засобів музичної виразності, визначати стиль та жанр творів;
- розрізняти на слух музичні стилі різних епох та індивідуальні композиторські стилі;

Форми навчання:

- 1) лекційні онлайн заняття на платформі ZOOM **по вівторках о 8.30**; всі матеріали курсу, презентації та завдання будуть додаватися у відповідних тематичних блоках Google Клас на сторінці групи.
- 2) семінарські заняття (усна та письмова форми);
- 3) консультації offline (за попередньою домовленістю).

Оцінювання студентів:

Оцінка за семестр виставляється за умов виконання всіх необхідних робіт, опанування обов’язкової навчальної літератури, а також регулярного відвідування лекційних занять.

Для отримання оцінки необхідно здати:

- 1) 2 великих письмових тести на знання музичного матеріалу (по закінченні відповідних змістових модулів). Максимальна кількість балів за один тест – 10. Термін подання роботи – протягом 20 хвилин після закінчення уроку.
- 2) 4 письмових семінари у формі презентацій PowerPoint (китайською мовою). Максимальна кількість балів за один семінар – 10. Термін подання роботи – 5 днів.
- 3) Складання іспиту (усна та письмова форми). Максимальна кількість балів – 40.

Структура курсу:

Курс триває 20 тижнів (20 годин лекційних та 20 годин семінарських і практичних занять) та закінчується іспитом.

<i>№ тижня</i>	<i>ДАТА</i>	<i>Вид занять</i>	<i>ТЕМА</i>
1	19.01.21	<i>Лекц.</i>	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І. Основні тенденції розвитку західноєвропейської художньої культури ХІХ століття: жанрові та стильові вектори. Унікальність творчої постаті Ф. Ліста як представника зрілого етапу романтизму.

2	26.01.21	Леку.	Ріхард Вагнер як мислитель та драматург-новатор. Оперы 1840-х років – кристалізація концепції німецької музичної драми нового типу (Gesamtkunstwerk).
3	2.02.21	Практ.	Тетралогія «Перстень Нібелунга»: революційність художнього задум, принципи музичної драматургії. Перспективи та проблеми розвитку «Вагнерівського театру» у ХХ столітті. Сучасна сценічна практика.
4	9.02.21	Леку.	Австро-німецький пізньоромантичний симфонізм. Йоганнес Брамс: фундаментальні засади творчості, жанрові домінанти, полеміка з «вагнеристами».
5	16.02.21	Леку.	Малерівський симфонізм: етапи еволюція та новаторство
6	23.02.21	Леку.	Західноєвропейська опера останньої третини ХІХ століття: тенденції розвитку (Італія, Франція, Німеччини).
7	2.03.21	Леку.	Музичний театр Джакомо Пуччіні. Проблематика, оновлення музичної мови, сучасні постановочні вектори
8	9.03.21	Сем.	Вагнер та його послідовники: шляхи переосмислення реформаторських ідей композитора у мистецтві кінця ХІХ–поч.ХХ століть
9	16.03.21	Леку.	<p style="text-align: center;">ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ ІІ.</p> <p style="text-align: center;">Панорама художньо-естетичних напрямків західноєвропейського мистецтва ХХ століття</p> <p>Французький імпресіонізм: передумови виникнення, сутність світосприйняття, характерні особливості змісту та виразових засобів. К.Дебюссі та його сучасники.</p>
10	23.03.21	Леку.	Експресіонізм як художній напрямок: історія, філософська основа, головні естетичні принципи, специфіка виразових засобів. Представники експресіонізму в літературі і живопису. Особливості перетворення естетики експресіонізму в музиці. Арнольд Шенберг та його послідовники

11	30.03.21	Практ.	Неокласицизм у музичному мистецтві: естетичні принципи та художній метод. Постать Пауля Хіндеміта.
12	6.04.21	Практ.	Неокласичні засади музичного театру Карла Орфа: жанрові різновиди, сучасне прочитання традицій, техніка композиції.
13	13.04.21	Практ.	Французька «Шістка»: ідеологія, мистецькі пошуки. Творчі портрети Артюра Онеггера та Франсіса Пуленка. Новий етап французької музичної історії XX століття – Олів'є Мессіан. Світоглядні засади та творчі відкриття композитора
14	20.04.21	Практ.	Бела Барток та угорська музична культура. Творчий портрет композитора. Новий підхід до осмислення та прочитання фольклорного матеріалу.
15	27.04.21	Практ.	Англійська музична культура XX століття: унікальність постаті Бенджаміна Бріттена
16	4.05.21	Практ.	Музична культура США першої половини XX століття: лінії творчих пошуків Ч. Айвза, Дж. Гершвіна, Дж. Кейджа
17	11.05.21	Сем.	Жанрово-стильові напрями розвитку музичного мистецтва у Франції першої половини XX століття
18	18.05.21	Лекц.	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура Європи другої половини XX ст.: загальні тенденції розвитку. «Нова музика» післявоєнного авангарду 1950–1990-х років
19	25.05.21	Лекц.	Постмодернізм як явище: сутність, ідеологічна платформа, стилістичні новації, представники у мистецтві
20	1.06.21	Сем.	Культура XX століття доби модернізму: імена, здобутки, тенденції розвитку

Іспитові вимоги: (повний перелік музичних творів додається у кожен презентацію до теми):

- 1) Ф. Ліст як представник зрілого етапу романтизму. Реалізація принципу програмності у творчості.

- 2) Оперна реформа Ріхарда Вагнера. Ідейна платформа та форми втілення.
- 3) Симфонічна творчість Йоганнеса Брамса.
- 4) Малерівський симфонізм: етапи еволюція та новаторство
- 5) Французька музична культура межі XIX–XX ст. Видатні французькі композитори, представники різних стильових напрямків.
- 6) Творчий портрет К. Дебюссі. Органічний зв'язок його творчості з національною традицією і новаторські відкриття.
- 7) Симфонічна творчість К. Дебюссі. Коло образів. Жанри. Принципи симфонізму. Особливості музичної мови. Фортепіанна творчість Дебюссі. Образи. Традиції і новаторство.
- 8) Творчий портрет М. Равеля. Неповторна самотність творчого методу композитора. Балетно-симфонічна творчість Равеля. Програмність, жанри, стилістика.
- 9) Шляхи розвитку західноєвропейського оперного театру у Франції, Італії та Німеччині на межі XIX–XX ст.
- 10) Творчий портрет Дж. Пуччіні. Оперна спадщина: “Богема”, “Тоска”, «Турандот».
- 11) А. Шенберг. Характеристика основних етапів творчості. Додекафонний метод. Нововіденська школа.
- 12) П. Хіндеміт та неокласицизм у музиці. Художньо-естетичні засади композитора. “Ludus tonalis” – художнє втілення індивідуальної теоретичної системи композитора.
- 13) К. Орф та його реформа музичного театру . “Карміна Бурана”.
- 14) Французька “Шістка”: історія виникнення та художньо-естетичні ідеї. Творчі постаті А. Онеггера та Ф. Пуленка.
- 15) О. Мессіан: жанри, образи, особливості музичної мови кожного творчого етапу. «Квартет на кінець часу»: зміст, специфіка музичного розвитку та мови твору.
- 16) Музична культура США кінця XIX – першої половини XX ст. Творчі портрети Ч. Айвза, Дж. Гершвіна.
- 17) Доба постмодернізму: сутність та художньо-естетичні ознаки явища

Рекомендована література:

Музыкальный словарь Гроува. Пер. с англ. М., Практика, 2001. 1095 с.
<http://yanko.lib.ru/books/music/gr-a-b.htm>

Музыка Австрии и Германии XIX века, кн. 2, М., 1990.

Неболюбова Л. Системно-стилевые проблемы австро-германского романтизма (типология поздних этапов в истории искусства), в кн.: Исторические и теоретические проблемы музыкального стиля, К., 1993.

Царева Е. Иоганнес Брамс, М., 1986.

Раппопорт Л. Антон Брукнер, М., 1963.

Соловцова Л. Дж. Верди, М., 1981.

Орджоникидзе Г. Оперы Верди на сюжеты Шекспира, М., 1967.

Кенигсберг А. Оперы Вагнера «Летучий голландец», «Тангейзер», «Лоэнгрин», Л., 1967.

- Кенигсберг А. «Кольцо нибелунга» Р. Вагнера, М., 1959.
- Нестьев И. Дж. Пуччини, М., 1966.
- Данилевич Л. Дж. Пуччини, М., 1969.
- Левашева О., Пуччини и его современники, М., 1980
- Барсова И. Симфонии Малера, М., 1975.
- Браиловский Л., Жанровые и поэтические истоки «Триумфов» К. Орфа. В кн.: Вопросы теории и эстетики музыки, вып. 9, Л., 1969.
- Гнатів Т., Французька музична культура рубежу ХІХ–ХХ століть, К., 1993.
- Жаркова В. Прогулки в музыкальном мире Мориса Равеля (в поисках смысла послания Мастера), К., 2009.
- Зарубежная музыка ХХ века. Материалы и документы, М., 1975.
- История зарубежной музыки (под ред. В.Смирнова), С.-Пб., 2001.
- Павлишин С., «Місячний Пьєро» А.Шенберга. К., 1972.
- Конен В., Пути американской музыки, М., 1961.
- Кремлев Ю. К.Дебюсси, М., 1965.
- Левая Т., Леонтьева О. Пауль Хиндемит, М., 1974.
- Малер Г., Письма. Воспоминания, вступ. статья И.Барсовой, М.,1968
- Мартынов И., К.Дебюсси, М.,1964
- Мартынов И., М.Равель, М.,1979
- Медведева И., Франсис Пуленк, М.,1969
- Музыка ХХ века, т.1, ч.2, М., 1977.
- Музыка ХХ века, ч.1, М., 1976.
- Неболюбова Л., Музыкальная культура Австрии и Германии на рубеже ХІХ-ХХ столетий. Г.Малер. Р.Штраус. К., 1990
- Павчинский С., Симфоническое творчество Онеггера, М., 1972.
- Раппопорт Л., Антон Брукнер, М., 1963.
- Розеншильд К., Густав Малер, М., 1977.
- Смирнов В. Морис Равель и его творчество, Л., 1981
- Соллертинский И. А.Шенберг. В кн.: Памяти Соллертинского, Л.-М., 1974
- Сысоева Е. Симфонии Онеггера, М., 1975
- Тараканов М. Музыкальный театр А.Берга, М., 1976

Филенко Г. Французская музыка первой половины XX века, Л., 1983

Черкашина М. Опера XX століття. Нариси, К., 1981

Шнеерсон Г. Французская музыка XX столетия, М., 1970